

Turun kaupunginmuseo

10.3.2025

Dnro 6900-2023
(10 02 03)

Kaupunkiympäristö, kaavoitus keskustan ulkopuolinen alue

Lausunto asemakaavamuutosaloitteesta Kärsämäen kaupunginosan korttelin 103 tonteille 2, 3, 4 ja 5 (os. Puustellinkatu 10, 14, 18 ja 20), Turku

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo, tutkija Jere Leppänen:

Varsinais-Suomen alueelliselta vastuumuseolta on pyydetty lausuntoa otsikossa mainitun kaavahankkeen aloitteesta. Suunnittelualue sijaitsee Kärsämäen kaupunginosassa, Puustellikadun pohjoispuolella. Suunniteltu kaava-alue käsittää korttelin 103 tontit 2, 3, 4 ja 5 (kiinteistöt 853-84-103-2, 853-84-103-3, 853-84-103-4 ja 853-84-103-5). Kaavamuutoksen tarkoituksena on mahdollistaa alueella asuinrakentamista. Suunnittelualue on kooltaan noin 1,1 hehtaaria, ja se on tällä hetkellä pääosin rakentamatonta puistikkoa ja sepelipintaista entistä varastoaluetta. Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo on ollut osallisena hanketta koskevissa neuvotteluissa.

Suunnittelualueen tonteilla 2, 3 ja 4 sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös *Kärsämäen Marttila* (muinaisjäänösrekisterin tunnus 1000019444), joka on rautakautinen ja historiallisen ajan asuinpaikkakohde. Kohde on osa Kärsämäen laajaa ja moniperiodista muinaisjäänöskokonaisuutta, jonka vanhimmat osat ovat kivikaudelta. Suunnittelualueella on sijainnut lisäksi Kärsämäen kylän Marttilan talo. Talo on ollut samalla paikalla ainakin 1600-luvulta lähtien, ja sen viimeinen rakennus on purettu vuonna 2009. Kohteella *Kärsämäen Marttila* on tehty arkeologisia tutkimuksia vuosina 1989, 2016–2017 ja 2021–2022.

Suunnittelualueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä on tällä hetkellä tietoa vaihtelevalla tarkkuudella. Tontilla 4 on tehty arkeologinen koetutkimus vuonna 1989 (Vähäjokilaakson inventointi, Turun maakuntamuseo / Turun yliopiston arkeologian osasto). Tutkimuksessa havaittiin rautakautiseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä, mahdollisia paalunsijoja sekä historiallisen ajan rakennusten jäänteitä. Tutkimus keskittyi tontin etelä- ja itäosaan.

Vuosina 2016–2017 tutkimuksia tehtiin kohteen eteläpuolella Kärsämäen kartanon puutarhassa, Puustellinkadulla ja Heikki Huhtamäen kadulla (Muuritutkimus Oy). Nyt käsitellyn suunnittelualueen etelärajalta tehtiin tuolloin havaintoja kulttuurikerroksista. Suunnittelualueen länsipuolella olevilta kiinteistöiltä ei sen sijaan havaittu muinaisjäänöstä vuonna 2021 tehdyssä koetutkimuksessa (Muuritutkimus Oy).

Vuonna 2022 koetutkimuksia tehtiin suunnittelualueen tontilla 2 (Muuritutkimus Oy) ja tontilla 5 (Museovirasto). Tontin 2 koetutkimus liittyi kiinteistön myynti- ja rakentamissuunnitelmiin, ja tutkimusta on käsitelty Varsinais-

10.3.2025

Dnro 6900-2023

(10 02 03)

Suomen alueellisen vastuumuseon lausunnoissa 16.5.2022 ja 2.9.2022 (dnro 5369-2022). Tontin eteläosasta löytyi kiinteää muinaisjäännöstä noin 15–20 metriä leveänä vyöhykkeenä. Alueelta havaittiin ohutta kulttuurikerrosta ja maahan kaivettuja kuoppia, jotka ajoittuvat pääasiassa rautakaudelle. Lisäksi paikalta löytyi eläinhautakuoppia. Vastaavia havaintoja on tehty Puustellinkadun tutkimuksissa vuonna 2017, joissa löytyneet eläinhaudat on ajoitettu keskiaikaisiksi. Tontin 2 pohjoisosasta ei tehty havaintoja muinaisjäännöksestä.

Tontin 5 koetutkimus liittyi omakotitalon ja autokatoksen rakentamissuunnitelmiin, ja tutkimuksen teki Museoviraston koekaivausryhmä. Tutkimuksen perusteella tontilla ei sijaitse kiinteää muinaisjäännöstä, mutta tontin länsiosasta havaittiin joitain mahdollisesti 1800-lukua vanhempia likamaakerroksia. Esihistoriallisia löytöjä tutkimuksessa ei tehty.

Kiinteän muinaisjäännöksen tämänhetkinen aluerajaus perustuu tonttien 2 ja 5 osalta vuonna 2022 tehtyihin koetutkimuksiin. Tonteilla 3 ja 4 muinaisjäännöksen laajuudesta ja säilyneisyydestä ei sen sijaan ole ajantasaisia tietoja. Viimeisin näillä alueilla tehty tutkimus on vuodelta 1989, jonka jälkeen tontilta 4 on purettu rakennuksia ja tontilla 3 on tehty mittavaa maanmuokkausta. Lisäksi vuonna 1989 tutkimuksia tehtiin vain osassa tonttien 3 ja 4 aluetta.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa lausuntonaan, että jotta kaavahankkeen vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön voidaan selvittää, tulee tonteilla 3 ja 4 tehdä arkeologinen koetutkimus, jossa selvitetään muinaisjäännöksen laajuus ja säilyneisyys. Koetutkimuksen perusteella arvioidaan tarve mahdollisille jatkotoimenpiteille.

Arkeologisen koetutkimuksen kustannuksista ja työn tilauksesta vastaa hankkeen toteuttaja (MML 295/1963, 15§). Lista arkeologisista toimijoista, joilta tarjouksia tutkimuksista voi pyytää, löytyy Museoviraston www-sivuilta osoitteesta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>. Alueellisen vastuumuseon lausunto tulee liittää tarjouspyynnön mukaan. Valittu toimija hakee tutkimusluvan Museovirastolta.

Koetutkimuksen ja raportoinnin tulee noudattaa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita sekä muita Museoviraston ohjeita. Tutkimusraportti ja digitaalinen paikkatietoaineisto tulee toimittaa Museovirastoon ja Varsinais-Suomen alueelliseen vastuumuseoon. Kenttätöiden alkamisesta ja päättymisestä on ilmoitettava Varsinais-Suomen alueelliseen vastuumuseoon.

Lisätietoja antaa tutkija Jere Leppänen (jere.leppanen@turku.fi, puh. 040 159 0826).

Turun kaupunginmuseo

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo

vt. museonjohtaja

Petteri Järvi

Turun kaupunginmuseo

10.3.2025

Dnro 6900-2023
(10 02 03)Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
tutkija

Jere Leppänen

TIE-
DOKSI

Museovirasto, kirjaamo@museovirasto.fi

Varsinais-Suomen ELY-keskus, kirjaamo.varsinais-
suomi@ely-keskus.fi

Varsinais-Suomen liitto, kirjaamo@varsinais-suomi.fi